

Η βίωσις της Μεταμορφώσεως στην ζωή του αγιορείτου μοναχού

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Του Αρχιμανδρίτου Αιμιλιανού

Από αιώνες, κάθε χρόνο, την παραμονή της Μεταμορφώσεως, αρκετοί μοναχοί αναχωρούν απο την Μεγίστη Λαύρα με ζώα φορτωμένα με τρόφιμα, σκεπάσματα και λειτουργικά σκεύη και ανεβαίνουν προς την «Αγίαν κορυφήν» του Άθωνος, σε ύψος 2.033 μέτρων, επάνω από τα σύννεφα, όπου βρίσκεται ένα μικρό παρεκκλήσι της Μεταμορφώσεως του Σωτηρος. Εκεί, την άλλη μέρα το βράδυ, θα κάνουν την ολονύχτιον αγρυπνίαν με τρόπο παρόμοιο προς όλα τα μοναστήρια του Αγίου Όρους.

Ανεβαίνοντας σιγά-σιγά, όπως τότε, οι Απόστολοι ανεβαίνουν με τον Ιησούν «εις όρος υψηλόν» (Ματθ.17, 1), ψάλλουν τους προεόρτιους ύμνους στο ρυθμό των κωδωνίσκων των μουλαριών: «Δεύτε συνανέλθωμεν τω Ιησού αναβαίνοντι εἰς το όρος το άγιον...»**[1]**.

Στον δρόμο, μοναχοί από διάφορα μέρη του Όρους και προσκυνηταί ποικίλων εθνοτήτων, συνάπτονται μαζί τους, και αυτή η πομπή που συναποτελείται ομοιάζει τότε με τους Εβραίους που συγκεντρώνονταν απο όλα τα μέρη της Παλαιστίνης μαζί με τους προσήλυτους για να εορτάσουν εις τον οίκον Κυρίου εις την Σιών (βλ. Β' Παραλ. 30, 25). «Εκεί γάρ ανέβησαν αί φυλαί, φυλαί Κυρίου, μαρτυρίου τω Ισραήλ, του εξομολογήσασθαι τω ονόματι Κυρίου» (Ψ. 121, 4).

Αυτή η «αγία Κορυφή», η οποία τακτικά ενδύεται με λαμπρό χιόνι, που άλλοτε αντανακλά τις ακτίνες του ηλίου και άλλοτε κρύβεται υπό την νεφέλη, ήταν προορισμένη να γίνη «Όρος του φωτός»: διότι η αρχαία λέξις «αίθων» σημαίνει: πυρώδης, αναλαμπών, αστράπτων... Η κορυφή κατέχει μια ιδιαίτερη θέση στην καρδιά των αγιορειτών. Βλέπουν αυτό το όρος σαν τον άξονα του κόσμου, που ενώνει τον ουρανό και την γη, σαν τον στύλον δια του οποίου οι προσευχές τους αναβαίνουν προς τον Θεόν, σαν το υποπόδιον του Θεού, σαν την εκλεκτήν κατοικίαν της Παντανάσσης, της «Μητρος του Φωτός»**[2]**. Αναρίθμητες εικόνες ή χαλκογραφίες δείχνουν την Παναγίαν στον ουρανό, πάνω απο την χιονισμένη κορυφή του Άθωνος, που εξαπλώνει στον κόσμο το Μαφόριόν της, την «αγίαν Σκέπην» της προσευχής της.

Εκεί επίσης, κατά μια αρχαία και αδιάρρηκτη παράδοση, οι μοναχοί αναβαίνουν μερικές φορές για ένα προσωπικό προσκύνημα, για να προσευχηθούν πλησιέστερα προς τον ουρανό και για να λάβουν απο τον Θεόν μια πληροφορία για τις αποφασιστικές στιγμές της ζωής τους.

Εκεί, στον δέκατο αιώνα, εν ημέρα Μεταμορφώσεως, ο κτίτωρ της μονής των Ιβήρων, όσιος Ευθύμιος, είδε το φως του Θεού να εξαστράπτει ως πύρ φλέγων ενώ λειτουργούσε: «αίφνης φως αμέτρητον περιήστραπεν άπαντας και σεισμός εγένετο και όλοι έπεσαν πρηνείς κατά γης. Μόνος δε ο μακάριος Ευθύμιος ίστατο, φαινόμενος ως στύλος πυρός και μένων ακίνητος προ του ιερού θυσιαστηρίου»**[3]**.

Τέσσερεις αιώνες αργότερα, η Παναγία εμφανίστηκε στον άγιον Μάξιμον τον Καυσοκαλυβίτην μέσα σε άφθονο θείο φως και αρώματα, κρατώντας στην αγκαλιά της τον Κύριον, που ευλόγησε τον άγιον και τον γέμισε με θείαν αγαλλίασιν**[4]**. Εκεί ακόμα, ύστερα απο αιώνες τέτοιων γεγονότων που έμειναν κρυφά, ο Γέρων Ιωσήφ (†1959), ο μέγας ησυχαστής και πραγματικός πατήρ της σημερινής αναγεννήσεως της παραδόσεως της νοεράς προσευχής στο Άγιον Όρος, συνάντησε τον συνασκητή του, τον Γέροντα Αρσένιον (†1983) και άρχισε την ζωή σκληρού αγώνος και περιπλανήσεως στις κλιτύς του Άθωνος. Και απο την κορυφήν αυτήν, μία μέρα, που είχε φθάσει στην απελπισία, μια λαμπρή ακτίνα φωτός εξήστραψε και μπήκε στην καρδιά του. Και από τότε, όπως σ' ένα Θαβώρ, ο νους του δεν σταμάτησε να μένει διαρκώς με τον Ιησούν ενωμένο μέσα στην καρδιά του **[5]**.

Υπάρχει επίσης η διήγησις ότι επτά ασκηταί ζούν σ' αυτά τα ύψη γυμνοί και άγνωστοι και διατηρούν δια μέσου των αιώνων, από γενεά σε γενεά, την μυστική παράδοση της ασκήσεως και της θεωρίας.

Μύθος ή αλήθεια η διήγησις αυτή δείχνει ακριβώς πόσο κεντρική είναι η θέσις της «Αγίας Κορυφής» στην συνείδηση και στην ζωή τών αγιορειτών. Γι' αυτό το μικρό παρεκκλήσι της Μεταμορφώσεως και δίπλα του ο πελώριος σιδερένιος σταυρός, που στέκονται σ' αυτόν τον στενό βράχο, έχουν μια ιδιαίτερη συμβολική αξία και δείχνουν, σαν δυο σημεία, στον ουρανό και στον κάτω κόσμο, τα δυο χαρακτηριστικά της μοναστικής πολιτείας, η οποία είναι βίωσις του σταυρού, εκουσία και αδιάλειπτη συμμετοχή στο πάθος του Κυρίου, και είναι ταυτόχρονα η οδός της θεώσεως, μια ζωή μέσα στο φως της εσχατολογικής δόξης, που απεκάλυψε ο Χριστός, για μια στιγμή, στους Αποστόλους του, πάνω στο όρος Θαβώρ.

Όπως ο Κύριος ανέβηκε στο όρος «κατ' ιδίαν» με τους εκλεκτούς Μαθητές για να προσευχηθεί (Λουκ. 9, 28), έτσι και οι μοναχοί, απαρνούμενοι τον κόσμο, ζούν στον Άθωνα «εν ησυχία και προσευχή», ζούν εδώ και τώρα, μέσα στο φως της Μεταμορφώσεως. Ο Άθως είναι για αυτούς Θαβώρ, προτύπωσις της βασιλείας των ουρανών.

Στην δύση του Βυζαντίου, όταν ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο αγιορείτης και μέγας διδάσκαλος του θείου φωτός, αγωνίστηκε εναντίον των ουμανιστών για την υπεράσπιση των ησυχαστών και την υποστήριξη της ορθοδόξου διδασκαλίας περι της θεώσεως του ανθρώπου — δηλαδή της πραγματικής συμμετοχής του στην ζωή του Θεού διά μέσου της ακτίστου χάριτος— το θέμα της Μεταμορφώσεως και της φύσεως του Θαβωρίου φωτός βρισκόταν στο κέντρο της διαμάχης. Σ' όλα τα έργα τους, ο άγιος Γρηγόριος και οι ομόφρονές του, κάνουν αναρίθμητες αναφορές σ' αυτό το θείο γεγονός και δείχνουν ότι η Μεταμόρφωσις του Κυρίου, ως πρότυπον της δικής μας θεώσεως, είναι κατ' εξοχήν η εορτή του μοναχισμού, η πανήγυρις του Αγίου Όρους[6]. Για χρόνια ο άγιος Γρηγόριος είχε ζήσει στους πρόποδες του Άθω, στην Μ. Λαύρα, και ως ησυχαστής στο υψηλότερα ευρισκόμενο κελλίον του αγίου Σάββα[7]. Γι' αυτόν όπως και για κάθε σύγχρονο αγιορείτη, ο Άθως ταυτίζεται με το Θαβώρ και με κάθε «όρος του Θεού», όπου ο Θεός αποκαλύφτηκε στους ανθρώπους. Για αυτούς είναι και όρος Σιών, και όρος Σινά, όρος Κάρμελ, όρος των Ελαιών και όρος του Γολγοθά. Είναι επίσης παρόμοιο με όλα τα «άγια όρη» όπου ο Κύριος κατοίκησε «εν τοις αγίοις αυτού» (Ψ. 150,1) «εν συναγωγή θεών» (Ψ. 81,1), όμοιο με το όρος του Ολύμπου της Βιθυνίας, από το οποίο προήλθαν οι πρώτοι αγιορείτες, με το όρος του Λάτρου, με το όρος του Γάνου, με το βουνό του Αγίου Αυξεντίου και με όλα τα ένδοξα μοναστικά Κέντρα της Μικρας Ασίας· με τα άγια όρη της Ελλάδος, και παραλληλίζεται τέλος με το όρος του Ολύμπου - της αρχαίας κατοικίας του δωδεκαθέου. Συγγενεύει με τους Ιερούς βράχους των Μετεώρων, όπου στον πιο ψηλό βράχο βρίσκεται κτισμένο μοναστήρι

της Μεταμορφώσεως, με τα όρη της Πελοποννήσου, της Μακεδονίας, των Καρπαθίων, της Σερβίας, της Αρμενίας, με το σεβαστό Αραράτ, τα Καυκάσια όρη· με τα όρη της Ρωσίας και με το μικρό «Άγιον όρος» του αγίου Σεραφείμ στο δάσος του Σαρώφ· με το Monte Cassino του αγίου Βενεδίκτου, με το όρος του Μερκουρίου —φρούριο των βυζαντινών ασκητών στην Καλαβρία—, και με όλα τα άγια όρη της ορθοδόξου Δύσεως. Ο Άθως ταυτίζεται λοιπόν με όλ' αυτά τα όρη που έγιναν Θαβώρ, για τους μοναχούς όλων των αιώνων, και που «μεταναστεύουν εκεί ως στρουθία» (Ψ. 10, 11).

Σ' αυτήν την νύχτα, μέσα στο στενό παρεκκλήσι, όπου μόνον λίγα πρόσωπα μπορούν να χωρέσουν, ενώ οι άλλοι προσπαθούν να ζεσταθούν λιγάκι δίπλα στη μεγάλη φωτιά που καίγεται απ' έξω, οι φωνές των ψαλτών γίνονται σάλπιγγες της Εκκλησίας, που ανακηρύττουν στον κόσμο το μήνυμα του αιδίου φωτός.

Παραπομπές

1. 5 Αυγούστου, 1ον Κεκραγάριον του Εσπερινού.
2. Εκφώνησις του Ιερέως προ του «Την Τιμιωτέραν...» στον Όρθρον.
3. Βίος του οσίου Ευθυμίου του Ιβηρίτου: Μέγας Συναξαριστής - 13 Μαΐου (5η εκδ. σ. 335).
4. Βίος του αγίου Μάξιμου του Καυσοκαλυβίτου, Β', 9. (Έκδ. F Halkin, Analecta Bollandiana, 54 (1936) σ. 78-79).
5. Μοναχος Ιωσήφ: Ο Γέρων Ιωσήφ ο Ησυχαστής. Έκδ. «Το Περιβόλι της Παναγίας», Θεσσαλονίκη, 1983, σ. 24.
6. Δυο μοναστήρια είναι αφιερωμένα στην Μεταμόρφωση, η Ι. Μ. Κουτλουμουσίου και η Ι. Μ. Παντοκράτορος.
7. Άγ. Φιλόθεος ΚΠ.: Εγκώμιον εις τον άγιον Γρηγόριον Παλαμαν, (PG151, 567B, 574C).

Από το βιβλίο «Μεταμόρφωση», εκδ. Ακρίτας.

Πηγή: Μηνιαίο περιοδικό Ιεράς Μητροπόλεως Πειραιώς, Πειραιϊκή Εκκλησία, έτος

